

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

560. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO (JDE) –
INTERACTIO, 27.4.2021–28.4.2021

**Rezolucja Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Nowa narracja dla Europy –
Rezolucja EKES-u w sprawie Konferencji w sprawie przyszłości Europy”**

(2021/C 286/01)

Sprawozdawcy: **Stefano MALLIA** (Grupa I)
Oliver RÖPKE (Grupa II)
Séamus BOLAND (Grupa III)

Na sesji plenarnej w dniach 27 i 28 kwietnia 2021 r. (posiedzenie z 27 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 226 do 1 – 5 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą rezolucję:

1.1. Konferencja w sprawie przyszłości Europy (zwana dalej „konferencją”) stanowi dla Europy wyjątkową okazję do ponownego nawiązania kontaktu i dialogu z obywatelkami i obywatelami europejskimi, w tym za pośrednictwem podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, aby dać im możliwość wpłynięcia w znaczący sposób na ich wspólną przyszłość. Nadszedł czas, by zrealizować obietnicę zawartą w art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej i umożliwić obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiedzenie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii, a także utrzymywać otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim.

1.2. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) uważa, że powodzenie konferencji będzie zależało także od zdolności do nakreślenia nowej narracji dla Europy, opartej na realiach codziennego życia, za którą obywatelki i obywatele europejscy będą mogli czuć się odpowiedzialni. Taka narracja powinna być czymś więcej niż listą osiągnięć; powinna tworzyć konkretny racjonalny i emocjonalny związek między UE a jej obywatelami. Na strategiczne zagadnienia należy patrzeć ze wspólnej perspektywy, aby uniknąć powstania Europy à la carte. Celem jest ponowne odkrycie i odnowienie bardzo potrzebnego poczucia wspólnoty opartego na wspólnych wartościach, przyczyniającego się do powstania nowej dynamiki europejskiej, która pozwoli stawić czoła obecnym i przyszłym wyzwaniom.

1.3. EKES ma głębokie powiązania ze wszystkimi środowiskami (pracodawcami, związkami zawodowymi, szeroko pojętym społeczeństwem obywatelskim) we wszystkich państwach członkowskich; jest zatem na doskonałej pozycji, by skutecznie zaangażować zorganizowane społeczeństwo obywatelskie, ponieważ dysponuje niezbędnymi do tego sieciami kontaktów. Stanowi to jego niekwestionowane źródło wiedzy fachowej i rację bytu. Kluczowe znaczenie ma stały udział EKES-u w całym procesie związanym z konferencją, w tym w jej zarządzie.

1.4. EKES musi być w pełni włączony w zarządzanie konferencją; jest zdeterminowany, by przedstawiać mocne i jasne propozycje oparte na swej narracji i wizji dotyczącej UE w nadchodzących dziesięcioleciach. Komitet ponownie wyraża głębokie przekonanie, że konferencja musi zaowocować propozycjami i rozwiązaniami, które przyniosą obywatelom UE prawdziwe i namacalne korzystne zmiany. Istotne jest zatem, aby konferencja oznaczała konkretne i wymierne postępy,

a nie tylko niewiązujące dyskusje z obywatelami, które do niczego nie prowadzą. W związku z tym propozycja wiceprzewodniczącego Komisji Maroša Šefčoviča, by uwzględnić wnioski z konferencji w programie prac Komisji na 2022 r., to krok we właściwym kierunku. Jest to kluczowy element, będący podstawą wiarygodności i ambicji całego tego procesu politycznego.

1.5. W ramach zarządzania konferencją należy określić zakres i cel zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, co powinno być wiadome od samego początku. Wiedza, jaki jest cel zastosowania instrumentów opartych na uczestnictwie, może również pomóc w dostosowaniu celów do dostępnych środków, zarówno pod względem koncepcji procesu, jak i budżetu. Zarządzając konferencją, z pewnością będzie trzeba sięgać po różne formaty i metody zaangażowania, w zależności od etapu i poziomu w danym momencie, oraz znajdować sposoby docierania do tych Europejczyków, którzy sami z siebie nie czują się zmotywowani do udziału. Wkład obywateli i społeczeństwa obywatelskiego powinien być wykorzystywany przez polityków i instytucje lub znajdować odzwierciedlenie w decyzjach, w przeciwnym razie obywatele zaczną tracić zaufanie. Należy unikać zbyt wysokich oczekiwań. Mechanizm przekazywania informacji zwrotnych sprawi, że pomysły przedstawione podczas konferencji zostaną przełożone na konkretne zalecenia dla UE do działania.

1.6. Krótki okres trwania konferencji nakłada ograniczenia na wszystkich uczestników. Należy ją zatem rozumieć jako zaczątek ciągłego procesu zapewniania większego zaangażowania obywateli Europy, bazującego na tym początkowym okresie. Należy wykorzystać tę okazję do zmiany paradygmatu i poziomu ambicji we wszystkich obszarach polityki, w tym w polityce gospodarczej, społecznej i dotyczącej środowiska.

1.7. Obrady konferencji muszą zostać powiązane z działaniami następczymi i wszystkie podmioty muszą do nich podchodzić z otwartością, nie przesądzając z góry o kolejnych działaniach i biorąc pod uwagę wszystkie możliwości. Pewne inicjatywy i instrumenty UE uruchomione w ostatnich latach muszą zatem zostać teraz wdrożone. Należy propagować regularne monitorowanie wdrażania oraz podawanie aktualnych informacji na temat postępów czynionych na szczeblu UE w zakresie przyjętych środków i dostępnych instrumentów.

2. Nowa narracja dla Europy – Europa: miejsce, gdzie dobrze jest żyć i rozwijać się

2.1. W tym kontekście EKES proponuje nową narrację dla Europy, która łączy odległą i niedawną przeszłość Europy z teraźniejszością oraz przedstawia wizję przyszłości opartą na współpracy ponad granicami, wzmacniającą powiązania między narodami Europy i zbudowaną na wartościach solidarności, sprawiedliwości społecznej, współpracy międzypokoleniowej, równości płci, zrównoważonego dobrobytu oraz sprawiedliwej transformacji ekologicznej i cyfrowej. Konieczne jest uzyskanie publicznego poparcia dla tych wartości, aby ponownie przemyśleć nasze modele wzrostu i zarządzania z myślą o ich większej zrównoważoności, zbudować bardziej egalitarne społeczeństwo i umieścić organizacje społeczeństwa obywatelskiego w centrum tej odnowy i odbudowy.

Europa, jakiej potrzebują nasi obywatele, to Europa, która:

- dostrzega, że społeczeństwo obywatelskie jest strażnikiem wspólnego dobra i ma kluczowe znaczenie dla znajdowania rozwiązań dla wspólnych wyzwań stojących przed Europą;
- koncentruje się na sprawiedliwej i trwałej odbudowie po kryzysie związanym z COVID-19, która toruje drogę do bardziej integracyjnego społeczeństwa i zapewnia długoterminową konkurencyjność, przy pełnym uwzględnieniu powiązanych ze sobą kryzysów – społecznego, gospodarczego, demokratycznego, demograficznego i klimatycznego – w państwach członkowskich UE, konieczności wdrożenia transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także długoterminowych zmian strukturalnych wywołanych pandemią; należy w pełni wspierać gospodarkę europejską, aby odzyskała utraconą pozycję, biorąc pod uwagę potrzebę pozytywnej konwergencji, większej spójności, ochrony socjalnej, większych inwestycji w usługi publiczne, realizacji celów zrównoważonego rozwoju i ograniczania ubóstwa;
- wspiera odbudowę gospodarczą i społeczną, przedsiębiorczość, sprawiedliwą transformację, tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy, edukację i nabywanie umiejętności, innowacje, inwestycje infrastrukturalne i społeczne, obniżanie emisyjności, cyfryzację, urzeczywistnienie jednolitego rynku oraz integrację gospodarczą i walutową;
- chroni wszystkich swoich obywateli, w tym należących do najbardziej zmarginalizowanych grup społecznych, dbając o ich zdrowie, bezpieczeństwo i dobrostan, środowisko i różnorodność biologiczną;
- szanuje i propaguje różnorodność, równość płci, prawa podstawowe, demokrację, dialog społeczny i pluralistyczne sprawowanie rządów;

— propaguje pokój, bezpieczeństwo i postęp na świecie poprzez multilateralizm, promowanie demokracji i praworządności, praw człowieka, dialogu społecznego, celów zrównoważonego rozwoju, dyplomacji oraz otwartego, sprawiedliwego i zrównoważonego handlu.

2.2. EKES jednomyślnie uznaje, że podwójna transformacja – ekologiczna i cyfrowa – ma ogromne znaczenie dla wzmocnienia zrównoważonej konkurencyjności Europy, jej solidarności i odporności, by mogła radzić sobie z przyszłymi kryzysami. Pandemia COVID-19 to największe wyzwanie, z jakim musiała zmierzyć się Unia Europejska od początku swojego istnienia. Pandemia spotęgowała potrzebę zadbania o to, by UE była w stanie reagować w sposób zdecydowany i spójny w celu poprawy politycznego, zdrowotnego, gospodarczego i społecznego wymiaru UE. Konferencja stwarza UE jedyną w swoim rodzaju okazję do osiągnięcia tego celu.

Wpływ pandemii COVID-19 na naszych obywateli, społeczeństwa i gospodarki uwypuklił potrzebę przyjęcia wspólnego europejskiego podejścia. Pandemia pokazała, że istnieją silne argumenty przemawiające za wspólnym działaniem, ale ujawniła również słabości sposobu, w jaki Europa radzi sobie z takimi fundamentalnymi wyzwaniami. W dobie „permanentnego kryzysu” UE będzie musiała zwiększyć swoją zdolność do radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, aby osiągnąć wyniki, jakich oczekują europejscy obywatele i na jakie zasługują.

2.3. Kryzys ten wyraźnie pokazał również, że UE powinna dołożyć większych starań, aby zapewnić należytą ochronę przedsiębiorstw, pracowników i osób zmagających się z ubóstwem i wykluczeniem społecznym przed skutkami niedawnych i przyszłych wyzwań. COVID-19 jasno zademonstrował też, że należy wspierać zrównoważoną konkurencyjność oraz zwiększyć inwestycje w wysokiej jakości usługi zdrowotne i społeczne, opiekę i edukację w całej UE. Kluczowe znaczenie będzie miało dalsze wzmocnienie koordynacji w dziedzinie zdrowia na szczeblu UE, lepsze zwalczanie transgranicznych zagrożeń dla zdrowia oraz wzmocnienie systemów opieki zdrowotnej w UE.

2.4. UE może liczyć na swe kluczowe atuty, takie jak rynek wewnętrzny, który jest jednym z największych rynków na świecie, zestaw podstawowych, niezbywalnych wartości⁽¹⁾, które stanowią integralny element europejskiego społeczeństwa i demokracji, oraz na solidarność, której wyrazem jest ambitny Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności wymagający skutecznego wdrożenia krajowych planów odbudowy. Ostatecznym celem UE musi być wzmocnienie naszego modelu społecznej gospodarki rynkowej, w którym zrównoważona, konkurencyjna gospodarka i dobrze rozwinięta polityka społeczna idą ze sobą w parze. W związku z tym realizacja Europejskiego Zielonego Ładu – do którego EKES od samego początku był nastawiony pozytywnie – jest właściwym działaniem. Zielony Ład to nowa europejska strategia na rzecz wzrostu, której centralnymi elementami są dobrobyt, zrównoważony rozwój i sprawiedliwość społeczna. Kluczowe dla pomyślnego rozwoju Europy będzie przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralnego dla klimatu sposobu życia, wspieranie wysokiej jakości miejsc pracy oraz promowanie zrównoważonej przedsiębiorczości i innowacji, w tym gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki społecznej.

2.5. UE stoi jednak przed poważnymi wyzwaniami: pandemia nie zmniejszy, a zwiększy nierówności zarówno między państwami członkowskimi, jak i wewnątrz nich. Dlatego też należy dążyć do realizacji dwojakiego celu. Trzeba dbać o zrównoważoną konkurencyjność europejskiej gospodarki i przedsiębiorstw każdej wielkości, w szczególności MŚP. A jednocześnie Europa powinna zatroszczyć się o bardziej ambitny i konkretny wymiar społeczny, tak by nikt nie został w tyle.

2.6. Aby chronić swoje wartości i realizować swoje priorytety, UE musi również odgrywać pozytywną rolę na międzynarodowej arenie gospodarczej. W świecie, w którym występują silna konkurencja i tarcia, nie tylko na szczeblu gospodarczym, ale także politycznym, UE musi stać się globalnym podmiotem, który jest w stanie skuteczniej bronić swoich interesów i wartości. Osiągnięcie pewnego stopnia otwartej strategicznej autonomii, aby utrzymać zdolność UE do działania w kluczowych obszarach gospodarki, trzeba równoważyć gotowością do współpracy w celu wypracowania rozwiązań dla wspólnych wyzwań, takich jak zmiana klimatu, oraz wzmocnienia wielostronnego systemu opartego na zasadach.

2.7. Pandemia podkreśliła znaczenie silnej i odpornej europejskiej bazy przemysłowej. Europa musi mieć ambitną politykę przemysłową napędzającą dwojaką transformację – dotyczącą cyfryzacji i zrównoważonego rozwoju – a jednocześnie zwiększającą konkurencyjność Europy na świecie. Nowa polityka przemysłowa, wykorzystująca szereg różnych strategii (w tym dotyczących handlu, umiejętności, inwestycji, badań naukowych i energii), musi stale przewidywać kluczowe przyszłe zmiany dotyczące sektorów i czynników ekonomicznych, tworząc warunki ramowe, w tym niezbędne profile umiejętności, aby umożliwić przemysłowi europejskiemu pozostanie na czele globalnych technologii i innowacji i zapewnianie wysokich jakości miejsc pracy i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie. Osiągnięcie jednocześnie konkurencyjności, zrównoważonego rozwoju i sprawiedliwości społecznej pozwoli zadbać o przyszłość europejskiego modelu społeczno-gospodarczego.

⁽¹⁾ Art. 2 TUE.

2.8. Niezwykle istotne jest, aby UE wykorzystała tę okazję do modernizacji i przekształcenia swoich sektorów przemysłowych i łańcuchów dostaw, tak aby pozostały one konkurencyjne w świecie o niższych emisjach. Stawianie czoła wyzwaniom związanym z długoterminową transformacją wymaga przewidywania zmian i aktywnego zarządzania transformacją ze strony osób odpowiedzialnych za kształtowanie polityki, partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i kluczowych zainteresowanych stron w krajach i regionach. Dialog społeczny, informowanie pracowników i reprezentujących ich organizacji, konsultacje z nimi oraz ich uczestnictwo odgrywają zasadniczą rolę w zarządzaniu przemianami w sposób przyszłościowy. Będzie to miało absolutnie kluczowe znaczenie dla Europy, ponieważ może ona odnieść sukces tylko dzięki postawieniu zarówno przedsiębiorstw, jak i pracowników w samym centrum odbudowy i przyszłej polityki. Konkurencyjność i włączenie społeczne muszą iść ze sobą w parze: państwa członkowskie osiągające najlepsze wyniki gospodarcze mają też najwyższe standardy społeczne, a nie odwrotnie.

3. Rola EKES-u

3.1. Wzmocnienie własnej roli EKES-u wymaga wykazania jego znaczenia i wartości dodanej jako organu doradczego, w oparciu o jego wyjątkową rolę polegającą na zmniejszaniu luki (1) między decydentami a społeczeństwem obywatelskim, (2) między różnymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego (3) oraz między podmiotami na szczeblu zarówno krajowym, jak i europejskim. W szczególności ważne jest stworzenie ponadnarodowej debaty, która łączyłaby ze sobą debaty europejskie na szczeblu państw członkowskich.

3.2. Stanowisko EKES-u powinno być wynikiem prawdziwej dyskusji, zaczynającej się od wkładu podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i rozwijającej się oddolnie. Jest to jedyne podejście, które zapewnia uwzględnienie wszystkich punktów widzenia i w skuteczny sposób przynosi jasne rezultaty.

3.3. Należy nawiązać współpracę z Komitetem Regionów (KR-em) i organizować wspólne misje w terenie („Going Local”) przy pełnym poszanowaniu różnych, lecz uzupełniających się kompetencji obu instytucji.

3.4. EKES jest zachęcany do działania, za pośrednictwem swoich członków w ramach sesji plenarnych konferencji i za pośrednictwem swoich obserwatorów w zarządzie, jako instytucjonalny pośrednik między konferencją a krajowymi organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie.

3.5. W EKES-ie istnieje grupa *ad hoc*, która podjęła decyzję w sprawie przyjęcia planu działania obejmującego następujące cele:

- poprawa sposobów angażowania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i nawiązywania kontaktów z nimi, w szczególności w zakresie interakcji ze środowiskami, z których wywodzą się członkowie EKES-u, i ich aktywizacji w terenie;
- zwiększenie i wzmocnienie roli i wpływu EKES-u;
- zapewnianie zorganizowanego wkładu społeczeństwa obywatelskiego w kształtowanie polityki UE poprzez przedstawianie Radzie, Parlamentowi Europejskiemu i Komisji Europejskiej odpowiednich propozycji dotyczących sposobów poprawy funkcjonowania UE i udziału EKES-u w procesie legislacyjnym.

3.6. Zdawanie sprawozdań z debat i dialogów prowadzonych w państwach członkowskich oraz w ramach konferencji na sesjach plenarnych EKES-u, w których uczestniczyć będą posłowie do Parlamentu Europejskiego, członkowie KR-u, komisarze i ministrowie zasiadający w Radzie.

4. Wnioski

Przyszłość, jakiej chcemy: społeczeństwo obywatelskie u steru

4.1. EKES uważa, że potrzebna jest mocna i wspólna narracja dla Unii Europejskiej.

W związku z tym Europę należy postrzegać jako: 1) strażniczkę wspólnych podstawowych wartości, takich jak wolność, demokracja, prawa człowieka i praworządność, 2) globalną propagatorkę zrównoważonego rozwoju, otwartego i sprawiedliwego handlu i multilateralizmu, 3) bezpieczną przystań oferującą unikalny model gospodarczy i społeczny oparty na uczciwej konkurencji i solidarności na obszarze pozbawionym granic wewnętrznych oraz 4) siłę napędzającą trwałą dobrobyt – z silnym europejskim społeczeństwem obywatelskim na centralnym miejscu.

4.2. Konferencja w sprawie przyszłości Europy powinna być narzędziem, za pomocą którego możemy doprowadzić do długotrwałych zmian w UE, w tym zapewnić większe i bardziej znaczące zaangażowanie obywateli i obywaterek oraz zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w europejskiej sferze publicznej. Pierwszym krokiem w tym procesie jest partnerska współpraca społeczeństwa obywatelskiego – ścisła współpraca, tworzenie sieci kontaktów, wymiana dobrych praktyk i dążenie do konsensusu.

4.3. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczem do znalezienia rozwiązań dla dzisiejszych wyzwań. EKES zwraca się do UE i władz krajowych o uznanie głównej roli zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w budowaniu zaufania, kształtowaniu opinii publicznej i doprowadzaniu do pozytywnych zmian. Ponadto UE musi wspierać kluczową rolę, jaką odgrywają organizacje społeczeństwa obywatelskiego w promowaniu i obronie europejskich wartości, demokracji, praw podstawowych i praworządności, a także w walce z rosnącym ograniczaniem liberalizmu, populizmem i kurczeniem się przestrzeni dla działań obywatelskich.

4.4. Kluczem do odnowy i odbudowy społeczno-gospodarczej UE będzie zapewnienie skutecznego zaangażowania wszystkich grup społecznych we wspólne projektowanie i wdrażanie polityk UE, we wspólny udział w nich i w ich wspólną ocenę, w szczególności jeśli chodzi o krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności, a także przyszłe krajowe programy reform, przy wykorzystaniu istniejących struktur konsultacyjnych, takich jak proces europejskiego semestru, oraz przy wyraźnym uznaniu podmiotów społeczeństwa obywatelskiego za kluczowych partnerów wykonawczych i beneficjentów.

4.5. Wyobrażanie sobie i budowanie odpornych, egalitarnych i zrównoważonych społeczeństw będzie wymagało inicjatyw oddolnych, które przyjmują nowe definicje dobrobytu i rozwoju wykraczające poza produkt krajowy brutto (PKB), przy jednoczesnym poszanowaniu opinii i praw obywateli. Ponadto konieczne jest, aby ograniczenia praw wprowadzone w czasie pandemii COVID-19 nie zostały utrzymane po jej wygaśnięciu.

4.6. Wreszcie dla EKES-u niezmiernie ważna jest również stała ocena proponowanych środków i działań politycznych. Komitet wniesie znaczący wkład w ten proces dzięki doświadczeniu i fachowej wiedzy, jakimi dysponuje w zakresie nawiązywania dialogu z obywatelkami i obywatelami ze wszystkich kręgów społecznych we wszystkich państwach członkowskich UE.

Bruksela, dnia 27 kwietnia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
